

الزامات و چالش‌های توسعه الگوی مشارکت عمومی - خصوصی

محسن روحانی نژاد

رئیس گروه مشارکت عمومی - خصوصی سازمان برنامه و بودجه کشور

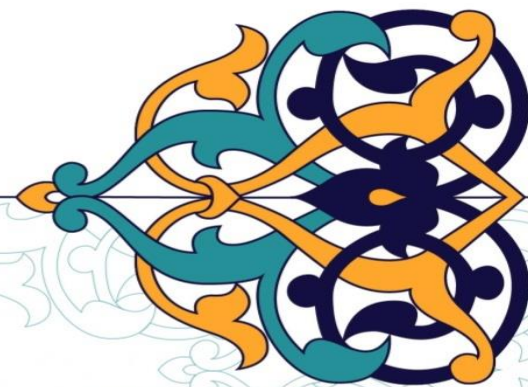

سرمایه گذاری برای تولید سال ۱۴۰۴

فهرست

- ♦ مدیریت سرمایه گذاری و وضعیت فعلی
- ♦ چالش‌ها و الزامات توسعه مشارکت عمومی - خصوصی
- ♦ پروژه های قابل مشارکت

مدیریت سرمایه گذاری و وضعیت فعلی

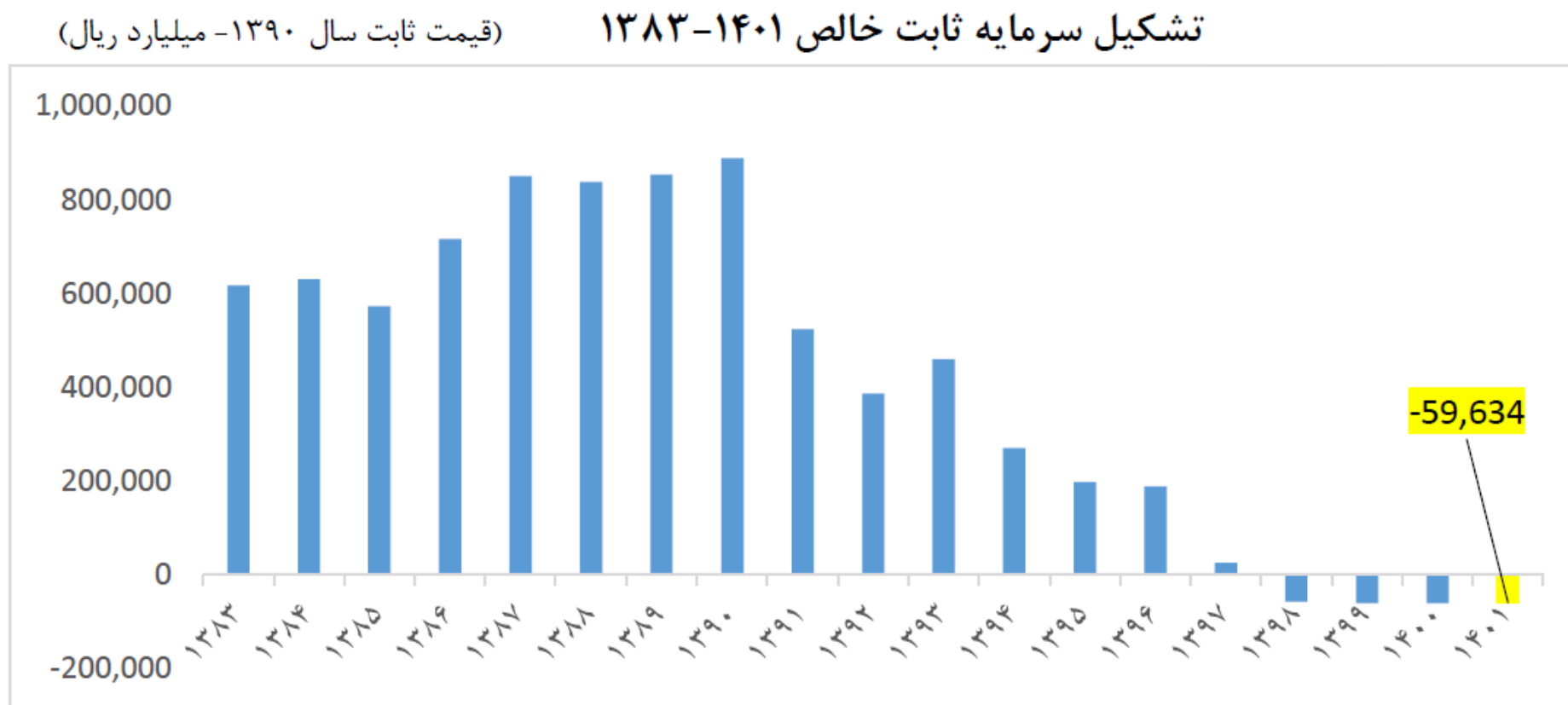
مقایسه اعتبارات عمرانی با تولید ناخالص ملی

نسبت بودجه عمرانی به تولید ناخالص داخلی	سال
۱۲.۵ %	از ۱۳۵۲ تا ۱۳۶۲
۵ %	از ۱۳۶۲ تا ۱۳۹۰
۲.۵ %	از ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶
۱.۵ %	از ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲

- ❖ برای دستیابی به رشد اقتصادی مناسب، این نسبت باید **بین ۵ تا ۷ درصد** باشد؛ به عبارت دیگر می‌بایست به میزان ۵ تا ۷ درصد از تولید ناخالص داخلی برای طرح‌های عمرانی مصرف شود (**حدود ۲۵ میلیارد دلار**)
- ❖ مقایسه این رقم با عملکرد سال‌های گذشته و با توجه به تصویر چشم‌انداز آتی درآمدهای نفتی در کنار افزایش سهم سالانه صندوق توسعه ملی، ضروریست به سمت استفاده هرچه بیشتر از **سرمایه‌گذاری بخش خصوصی** حرکت نماییم.

وضعیت سرمایه‌گذاری در کشور و اهمیت بازار زیرساخت

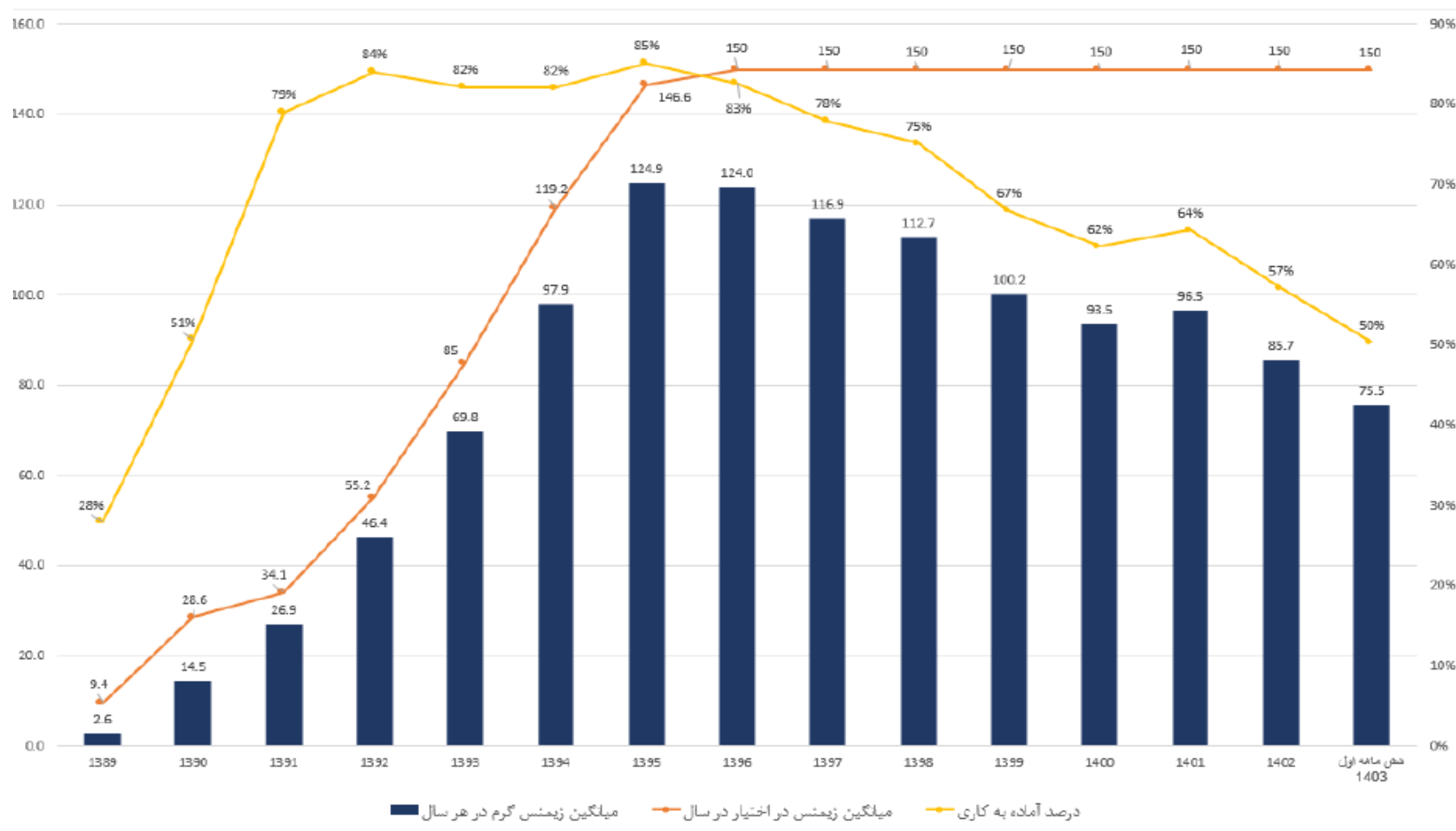

بسیاری از اقتصادهای بزرگ، برای نجات از رکود اقتصاد، اقدام به سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیرساختی می‌کنند و عموماً نتیجه مناسبی داشته است. بخش خصوصی با نگاه به دست دولت، سرمایه‌گذاری می‌کند و حاضر به سرمایه‌گذاری بلند مدت در طرح‌ها یا کسب و کارها خواهند داشت.

بهره برداری شرکت دولتی

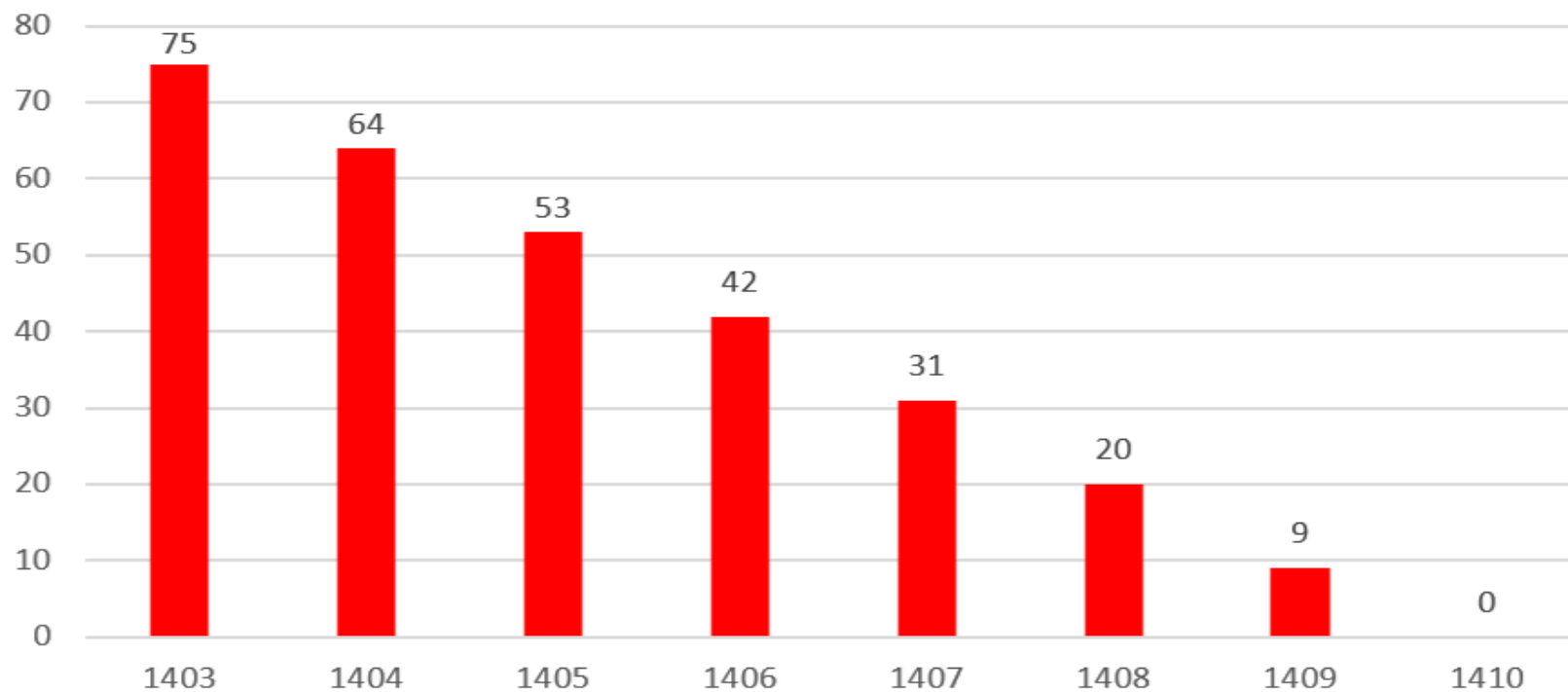
روند آماده به کاری لگوموتیوهای مسافری زیمنس از بدو ورود تا پایان شهریور ۱۴۰۳

خروجی بهره برداری شرکت دولتی

مستهلك شدن كل لکوموتیوهای مسافری زیرمنس باقی مانده طی ۶ سال آینده

■ تعداد لکوموتیوهای زیرمنس باقی مانده

Public- Private Partnership

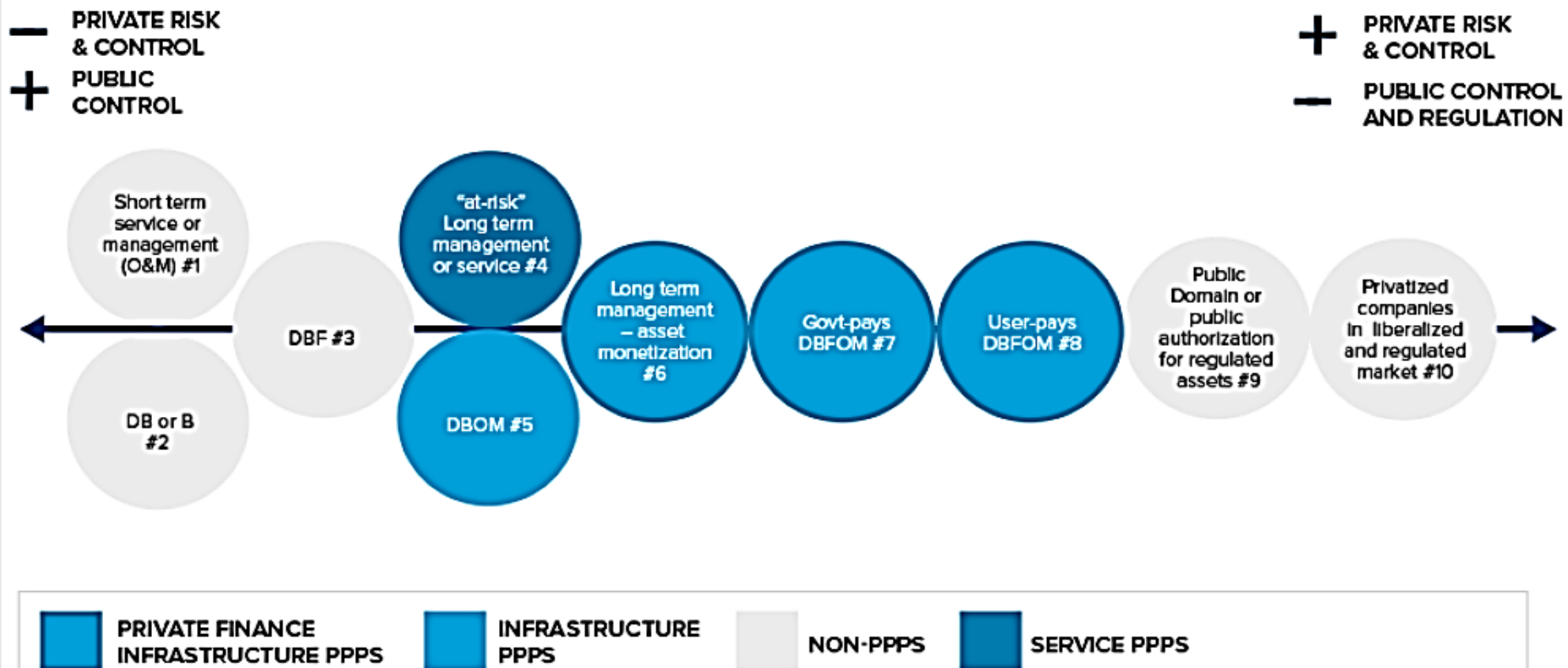
- ✓ دلیل اصلی توسعه روش‌های مشارکت عمومی - خصوصی نیل به سمت مدیریت نتیجه محور و قراردادهای عملکرد مبنا بوده است.
- ✓ مشارکت عمومی - خصوصی، نوعی تغییر قواعد بازی است (موضوع کالای عمومی، انحصار طبیعی و تامین به جای تولید خدمات)
- ✓ سازوکاری است که در آن بخش عمومی به منظور تأمین خدمات (اعم از آب و فاضلاب، حمل و نقل، سلامت، آموزش و...) از ظرفیت‌های بخش خصوصی (اعم از دانش، تجربه و منابع مالی) استفاده می‌نماید.

قرارداد مشارکت عمومی - خصوصی

❖ یک قرارداد بلندمدت بین طرف عمومی و طرف خصوصی، برای توسعه و یا مدیریت تاسیسات و خدمات عمومی، که طی آن بخش خصوصی سهم عمده‌ای از ریسک‌ها و مسئولیت‌های طول عمر پروژه را بر عهده گرفته و منافع و حق الزحمه پرداختی به بخش خصوصی وابسته به عملکرد و یا کارکرد تاسیسات و کارآیی خدمات است.

الگوهای توسعه زیرساخت و ارائه کالا و خدمات بخش عمومی

اولویت قرارداد بهره برداری و نگهداری بلندمدت (بند چ ماده ۲۰ قانون برنامه)

- هدف در این قراردادها **ارتقاء کارایی و بهره‌وری** از دارایی موجود بخش عمومی می‌باشد
- در قراردادهای خرید خدمت، اگر **استانداردها رعایت شود** پرداخت انجام می‌شود در غیر اینصورت مشمول جریمه می‌شود. در قرارداد کاربر پرداخت، امکان **ایجاد درآمدهای پایدار** برای بخش عمومی فراهم می‌شود.
- منافع این قراردادها شامل ارتقاء کارایی، انتقال ریسک تعمیر و نگهداری و پیچیدگی کمتر و قابلیت اجرایی شدن سریع

تجارب قبلی در حوزه مشارکت عمومی - خصوصی

قرارداد BOT طرح های آزادراهی

قرارداد بیع متقابل و خرید تضمینی برق نیروگاهی

قرارداد BOO طرح های نمک زدایی و قرارداد BOT تصفیه خانه آب

قرارداد BOT تصفیه خانه فاضلاب

قرارداد ROLT بناهای تاریخی

قرارداد BOT سالن های ورزشی

قرارداد BOT و خرید خدمات سلامت

قرارداد BOT سامانه های فناوری اطلاعات (مانند هدا و سامانه ستاد)

یکپارچه سازی مدیریت سرمایه گذاری بخش عمومی (PIM) و مشارکت عمومی و خصوصی (PPP)

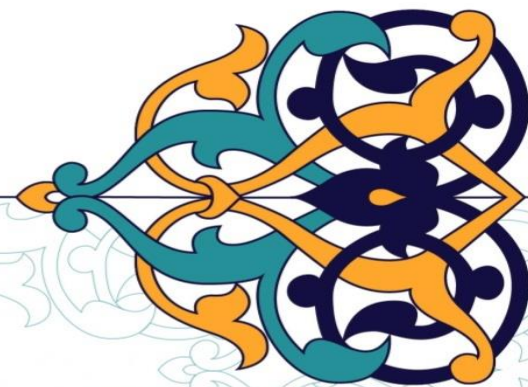

- ❖ پروژه‌های مشارکتی در کشور باید در چارچوب یک برنامه زیرساخت ملی اجرا شده به نحوی که جهت کلی انتخاب و اولویت بندی پروژه‌ها از میان مدت تا بلندمدت را تعیین کند.
- ❖ این برنامه لزوماً نباید فهرست پروژه‌ها را جهت سرمایه گذاری در آینده تعیین کند بلکه توصیه هایی را مانند **تغییر نحوه مدیریت، تدارک یا تنظیم دارایی های عمومی برای تغییر روش انجام کارها** یا برای اصلاحات آتی در بخش های مختلف تدوین کند.
- ❖ از جمله ویژگی های برنامه مذکور، این است که ظرفیت سازمانی و نهادی مناسب برای اداره آن در بخش عمومی وجود داشته و این برنامه با **تعهدات صریح و محکم سیاسی و اجرایی** تثبیت شده باشد.

محصول پروژه‌های مشارکت عمومی - خصوصی

- ❖ رویکرد طیفی در کالای عمومی - کالای خصوصی؛ از جمله توجه به کالاهای باشگاهی و عمومی محلی، سلامت و خدمات جاده ای با ویژگی استثناء پذیری.
- ❖ محصول طرح‌های که با مشارکت تولید می‌شوند، نمی‌توان به راحتی آنها را در قالب **کالاهای عمومی خالص و کالاهای خصوصی خالص** طبقه‌بندی کرد. نقش مشارکت بسیار بالاتر از نقشی است که در بحث **شکست بازار** بعنوان پرکننده‌های شکاف برای آن قائلند.
- ❖ چنانچه بازاری برای محصول پروژه مشارکت عمومی و خصوصی وجود داشته باشد، **سازوکار بازار** می‌تواند عمل کند. لیکن نبود بازار خود سبب عدم حضور بخش خصوصی در مشارکت می‌شود. برای شکل‌گیری بازاری برای یک کالای تا حدی عمومی، در برخی موارد نیازمند دخالت دولت است. این وظیفه دولت است که بعنوان **شریک مکمل بازار، بازار محصول پروژه‌های مشارکتی** را ایجاد و با مداخله نهادی و تضمین حداقلی، سازوکارهای لازم را برای مشارکت ایجاد نماید. (مانند بازار برق و خدمات ریلی بعنوان حلقه تکمیل‌کننده روش خصوصی سازی)

چالش‌ها و اقدامات برای توسعه الگوی

مشارکت عمومی - خصوصی

چالش‌های توسعه مشارکت عمومی - خصوصی

کاهش اعتماد بخش خصوصی
برای ایفای تعهدات بخش عمومی
و حفظ حقوق مالکیت و حق
انتفاع و حقوق ناشی از قرارداد با
دولت

قیمت‌گذاری غیراقتصادی برای
محصول پروژه‌های زیرساختی
انتفاعی و ضرورت ایجاد
درآمدهای پایدار و رفع انحصار از
بخش دولتی

کاهش ثبات اقتصادی و
افزایش ریسک سرمایه‌گذاری
و نبود تقاضا

نبود راهبری موثر و یکپارچه
برای توسعه الگوی مشارکت
عمومی - خصوصی

نبود سازوکار قابل اعتماد برای
ایفای به موقع تعهدات

عدم رغبت دستگاه‌های
اجرایی و نبود سازوکار خود
تنظیم کارآ و اثربخش

موانع تامین مالی بخش
خصوصی از نهادهای مالی و
صندوق توسعه ملی در
پروژه‌های مشارکتی

چالش: کاهش ثبات اقتصادی و افزایش ریسک سرمایه‌گذاری و نبود تقاضا

❖ در فضای فعلی اقتصادی کشور و با در نظر گرفتن نرخ بهره و سایر شاخص‌های اقتصادی، سرمایه‌گذار برای انتخاب یک پروژه برای سرمایه‌گذاری و سایر جایگزین‌های موجود، مقایسه نموده و **بهینه‌ترین سرمایه‌گذاری** را انتخاب می‌کند. **مشارکت در پروژه‌ها یک متغیر مستقل نبوده و وابسته به همه عوامل اقتصادی موجود در فضای کسب و کار کشور است.**

❖ این پارامتر در عملکرد مشارکت عمومی و خصوصی در سال‌های **اخیر** کاملاً مشهود است.

❖ **افزایش** نرخ بازدهی مورد انتظار متناسب با نرخ تورم و پوشش **ریسک نرخ تورم و نرخ ارز** باید بیشتر مورد تاکید قرار گیرد. (توقف برخی از طرح‌های قابل مشارکت)

❖ در پروژه‌های مشارکتی که اغلب مالکیت برای دولت باقی می‌ماند **با شناورسازی مدل مالی** (امکان اصلاح نرخ تنزیل الگوی مالی در طی قرارداد مشارکت)، **امکان افزایش درآمد متناسب با نرخ تورم به سرمایه‌گذار** داده شود. (بند الف ماده ۲۰ برنامه هفتم)

❖ سازوکارهای پروژه‌های انتفاعی و متکی بر بازار محصول پروژه

با توجه به اینکه قیمت محصول این طرح‌ها غالباً بصورت تکلیفی و غیررقابتی تعیین می‌شود، بخش خصوصی انگیزه لازم را برای ورود به این حوزه و تولید کالا و خدمات را ندارد. باید تلاش شود محصول پروژه‌های مشارکت عمومی - خصوصی از شمول تعرفه‌گذاری مندرج در قوانین و مقررات مستثنی شده و با تشکیل نهادهای تنظیم مقررات بخشی به تشکیل بازار محصول پروژه کمک نماید.

❖ سازوکارهای پروژه‌های غیرانتفاعی متکی بر افزایش بهره‌وری بر مبنای بهای تمام شده خدمات

باید وظایف حاکمیتی بر اساس قانون اساسی و سایر قوانین از جمله آموزش رایگان، خدمات بهداشتی و درمانی و رفاه اجتماعی بر اساس قیمت تکلیفی و یا رایگان به مردم از طریق پروژه‌های مشارکت عمومی - خصوصی ارائه گردد و دولت مابه التفاوت قیمت محصول محاسبه شده بر مبنای مدل مالی و قیمت تکلیفی را از محل منابع پیش‌بینی شده پرداخت شود.

چالش: قیمت گذاری غیر اقتصادی برای محصول پروژه‌های زیرساختی انتفاعی مشارکتی و انحصار از بخش دولتی

تعیین بهای محصول بر اساس الگوی مالی و فارغ از قوانین و مقررات عام و خاص و ایجاد بازارهای محلی، قراردادهای دوجانبه (تابلو برق مشارکت در بورس و فروش آب فارغ از قانون آب بهای زراعی) (بند الف ماده ۲۰ برنامه هفتم)

کاهش ریسک قیمت‌گذاری، دخالت نهادهای مختلف در حق انتفاع سرمایه‌گذار، از طریق پرداخت مابه‌التفاوت از سرجمع اعتبارات دستگاه اجرایی با درخواست سرمایه‌گذار در غیر اینصورت در حکم تصرف غیرقانونی اموال سرمایه‌گذار است

رفع انحصار و تعارض منافع (شرکت دولتی) (نیروگاه ایرانشهر) (شرکت توانیر) (شرکت راه آهن) (شرکت آب منطقه ای)

در پروژه‌های غیرانتفاعی و غیرخودگردان تامین اعتبار برای مابه‌التفاوت خرید محصول با تاکید بر اصل VFM

پیگیری تشکیل نهادهای تنظیم مقررات بخشی در بازارهای انحصار طبیعی (بند ج ماده ۴۸ برنامه و ماده ۵۹ قانون اصل ۴۴)

چالش: نبود اعتماد بخش خصوصی و حفظ حقوق مالکیت و حق انتفاع و حقوق ناشی از قرارداد با دولت

اقدامات

اعلام وصول قرارداد مشارکت و پایش سازمان برنامه و بودجه و انجام حمایت برای جلوگیری از دخالت در حق انتفاع

پیاده‌سازی مدیریت مالی بلندمدت قابل اعتماد و ایجاد اولویت پرداخت تعهدات به مانند اوراق خزانه اسلامی

همراهی دستگاه‌های نظارتی و فرهنگ سازی برای حفظ حقوق سرمایه‌گذار و کاهش ریسک دستگاه‌های اجرایی در قراردادهای مشارکتی توسط سازمان و پیشنهاد تشکیل دادگاه‌های اختصاصی

امکان پوشش ریسک‌ها و امکان تنظیم الحاقیه و مذاکره مجدد با حفظ مفروضات اصلی الگوی مالی منضم به قرارداد، داوری و بررسی فسخ قرارداد مشارکت توسط شورای عالی فنی یا مرکز داوری اتاق بازرگانی

چالش: عدم رغبت در دستگاه‌های اجرایی برای آماده سازی پروژه برای مشارکت و نبود سازوکار خود تنظیم کارآ و اثربخش

اقدامات

عدم تخصیص اعتبار برای پروژه‌های قابل مشارکت

ایجاد اولویت برای ارائه خدمات و بهره‌برداری توسط بخش خصوصی و طرح‌های خاتمه‌ای (موضوع بند (چ) ماده ۲۰ برنامه هفتم برای ارائه مجوز بهره‌برداری به دستگاه)

پرداخت کارانه به هیات مدیره و مدیرعامل شرکت دولتی منوط به پیشرفت برنامه مشارکت

۱۰ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

امکان تغییر دستگاه اجرایی توسط سازمان و واگذاری انجام تشریفات انعقاد قرارداد مشارکت – گزارش ترک فعل دستگاه اجرایی

چالش: نبود سازوکار قابل اعتماد برای ایفای به موقع تعهدات

ایجاد اولویت تخصیص اعتبار و ایفای به موقع تعهدات قراردادهای مشارکت بصورت یارانه سود تسهیلات، تامین بخشی از هزینه‌های سرمایه‌گذاری

انتقال بخشی از اعتبارات هزینه‌ای به ردیف خرید خدمات

جلوگیری از ایجاد تعهد جدید برای تعهدات فاقد منابع مالی مشخص (ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید)

طراحی پرداخت تعهدات به مانند اوراق در خزانه‌داری (اوراق تضمین توسط سازمان با سازوکار پرداخت خزانه که قابل توثیق در نهادهای مالی باشد)

اوراق تضمین تعهدات قراردادهای مشارکتی

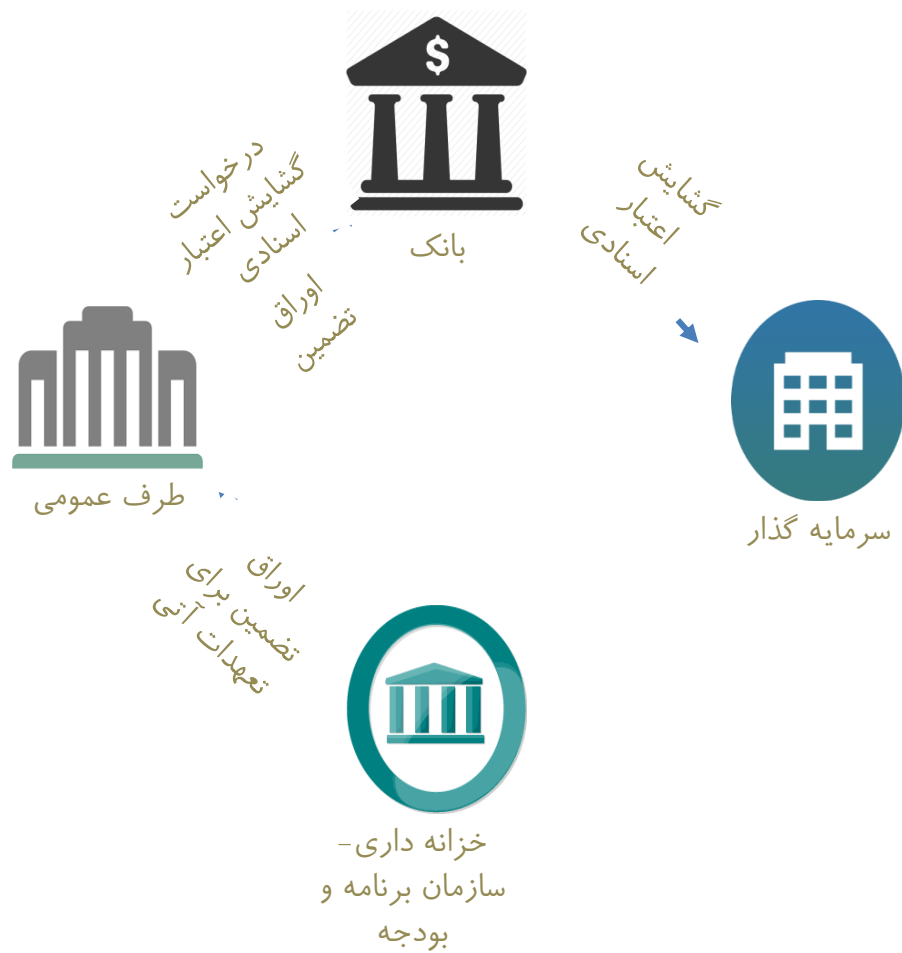

برای تضمین ایفای تعهدات دولت در قراردادهای مشارکتی و امکان توثیق آن در نهادهای مالی توسط بخش غیردولتی و استفاده از ابزار اعتبار اسنادی در پرداخت تعهدات آتی، **اوراق توثیق توسط خزانه‌داری کل کشور** منتشر می‌شود.

این اوراق از انواع اوراق مالی اسلامی بوده که به منظور تضمین تعهدات آتی بخش عمومی واگذار می‌شود.

اوراق پیش از سررسید تعهدات دولت، قابلیت نقد شوندگی نداشته و در صورتیکه طرف عمومی تعهدات خود را که به تایید سازمان برنامه و بودجه کشور رسیده است، در سررسید و متناسب با تعهدات بخش غیردولتی ایفاء ننماید، **اوراق توثیق به اوراق اسناد خزانه اسلامی با سررسید یک ساله** تبدیل شده و قابل معامله در بازار ثانویه اوراق دولتی را دارد و در همان سال جزء سقف مجاز انتشار انواع اوراق مالی اسلامی لحاظ خواهد شد.

الگوی اوراق تضمین

چالش: نبود مدیریت یکپارچه الگوی مشارکت عمومی – خصوصی

ضرورت راهبری توسط واحد مشارکت عمومی – خصوصی سازمان و انجام خدمات تسهیلگری (بعنوان پنجره واحد در داخل سازمان و دستگاههای اجرایی) با هدف یکپارچگی و انسجام و پیش‌بینی پذیر کردن اجرای مدل مشارکت در پروژه‌ها

تدوین دستورالعمل‌ها و تنظیم مقررات و ضوابط اجرایی لازم

ایجاد سازوکار تنبیه‌ای در صورت شکست قراردادهای مشارکتی و نکول تعهدات دستگاه اجرایی و رتبه‌بندی دستگاه اجرایی

مرکز دانش مشارکت عمومی – خصوصی و مشاوره و حمایت از سازمان‌های دولتی

ایجاد و یا تقویت واحد مشارکت بخشی و تقویت ساختار ماتریسی با دفاتر بخشی سازمان برنامه و بودجه

الزامات تامین مالی قرارداد مشارکت عمومی – خصوصی

• سرمایه‌گذاران طرح‌های مشارکتی بدون دریافت **تسهیلات توسعه‌ای بلندمدت** توان سرمایه‌گذاری و **قبول ریسک بلندمدت** را ندارند.

• باید به نحوی باشد که دوره اعطای تسهیلات با **دوره احداث** همخوانی داشته باشد و دوره بازپرداخت اقساط تسهیلات نیز با **دوره بهره‌برداری طرح** هماهنگ باشد.

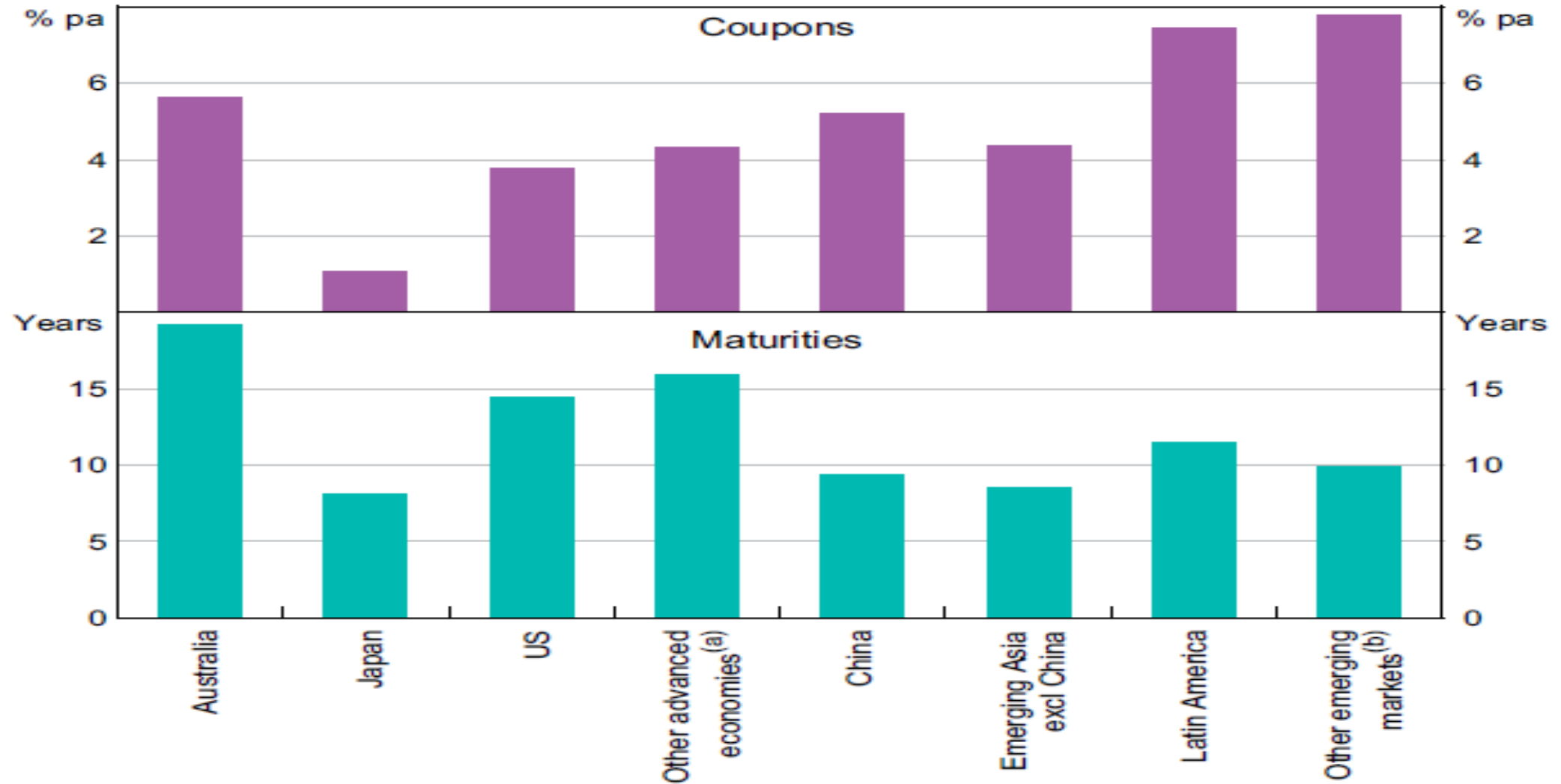
• یکی از این الزامات توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی پیاده‌سازی تامین مالی پروژه محور است. با اتصال عواید و دارایی‌های پروژه به اقساط تسهیلات، نیازی به اخذ وثایق معتبر معادل ارزش کل تسهیلات نیست و جریان نقدینگی حاصل از قرارداد با بخش عمومی، نقش یکی از وثایق اصلی را ایفا می‌کند.

Project Finance

مشخصات	ویژگی تامین مالی پروژه‌ای
Borrowing entity	شرکت پروژه SPV
Collateral	دارایی و درآمد آتی و سود پروژه
Recourse by lender	بدون حق رجوع یا حق رجوع محدود به صاحبان پروژه
Tenor	۷ تا ۱۵ سال
Bankability assessment	بررسی مطالعات امکان‌سنجی و ریسک پروژه، صلاحیت بخش خصوصی و بخش عمومی
Complexity	بسیار پیچیده نسبت به تامین مالی شرکتی و بدهی محور
Enforcement	نظارت بر مصرف تسهیلات، حق مداخله، اختیار تغییر طرف قرارداد، فروش دارایی‌ها

متوسط نرخ هزینه مالی و دوره سررسید اوراق بدهی منتشره در تامین مالی قرارداد مشارکت

Notes: Definitions of the geographical regions are given in Appendix A

تامین مالی بخش خصوصی از طریق بانک توسعه جمهوری اسلامی

(بند چ ماده ۸ برنامه هفتم تبدیل یکی از بانک‌ها)

۱۰ درصد
اعتبارات تملک
دارایی‌های
سرمایه‌ای
تخصیص یافته و
افزایش سالانه ۲
واحد درصد در
طی برنامه

۵ درصد از محل
برداشت سالانه
۲۰ درصدی
صندوق توسعه
ملی

بازگشت منابع
وجوه اداره شده و
کمک‌های فنی و
اعتباری (ماده ۲۸
قانون الحاق ۲) و
تبصره (۱۸)

سپرده‌گذاری
شرکت‌های دولتی
سودده مانند
سازمان بنادر و
شرکت فرودگاه‌ها

منابع پرداختی به
پروژه‌های انتفاعی
تملک دارایی‌های
سرمایه‌ای (طبق
ماده ۳۲ قانون
برنامه و بودجه)

صندوق توسعه حمل و نقل

- ❖ به منظور ایجاد سازوکار **تامین مالی پایدار** برای توسعه **زیرساخت و ناوگان**، حمایت و **مشارکت** در سرمایه‌گذاری، **نهاد ضامن و بیمه** سرمایه‌گذاری و اعطای **تسهیلات بلندمدت** به بخش خصوصی ظرفیت قانونی ایجاد نهاد مالی در صنعت حمل و نقل در ماده (۴۸) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه مصوب **۱۳۹۶** پیش بینی شد.
- ❖ در سال **۱۳۹۸** اساسنامه صندوق به تصویب هیات وزیران رسید.
- ❖ استفاده از منابع صندوق باید بصورت **پایدار و بازگشت پذیر** باشد.
- ❖ عدم تخصیص منابع مالی، مهمترین علت عدم فعالیت صندوق توسعه حمل و نقل

منابع صندوق توسعه حمل و نقل

منابع استجازه تهاتر نفت (۱۰.۵) میلیارد دلار

عوارض مختلف و مولدسازی دارایی بخش حمل و نقل

درآمدهای طرحهای انتفاعی و آزادراههای دولتی که به بخش خصوصی واگذار شده است

سپرده گذاری شرکت های دولتی مانند سازمان بنادر و شرکت فرودگاهها

منابع پرداختی به پروژه های انتفاعی تملک دارایی های سرمایه ای (طبق ماده ۳۲ قانون برنامه و بودجه)

تامین مالی صنعت حمل و نقل

اهرم سازی منابع بخش حمل و نقل

اعطای استقلال مالی به وزارت راه جهت تامین اعتبار انواع قراردادهای مشارکتی ساخت و قراردادهای نگهداری

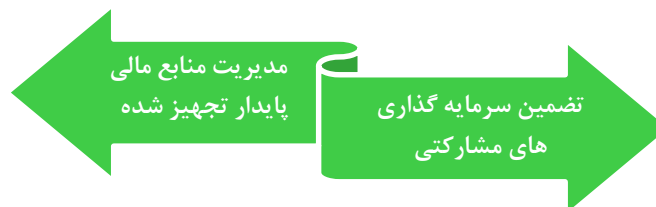
تغییر شرایط تسهیلات توسعه ناوگان و توسعه زیرساخت به نفع سرمایه گذاران با پرداخت یارانه تسهیلات و تغییر دوره اقساط

ایفای نقش صندوق بعنوان ضمانت سرمایه گذاری

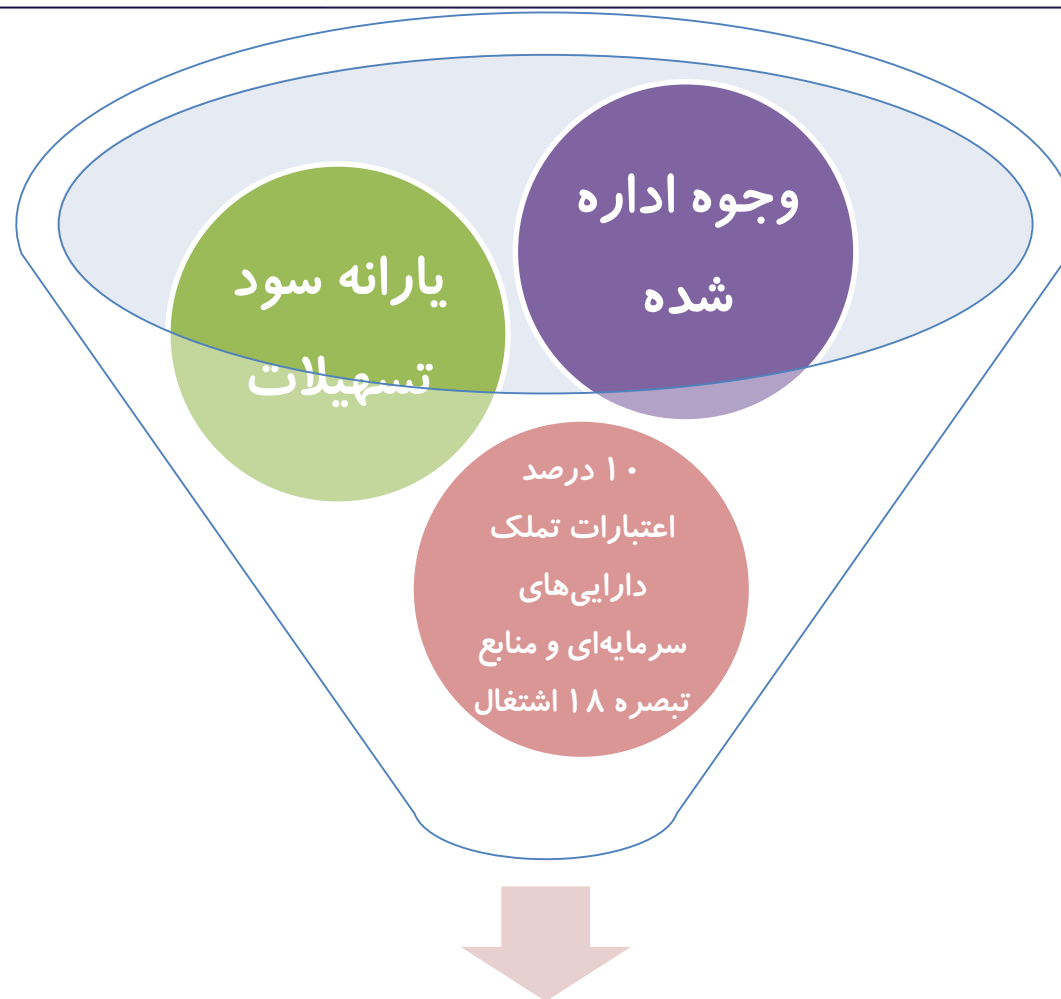
امکان اخذ عاملیت و تسهیل شرایط تسهیلات صندوق توسعه ملی به نفع سرمایه گذاری های حمل و نقل

ارایه تضمین نامه های مورد نیاز و تضمین بخشی از وامهای توسعه زیرساخت سرمایه گذاران.

پرداخت سود و کارمزدهای متعلقه اوراق بدهی منتشر شده برای تامین مالی پروژه های زیرساخت توسط سرمایه گذاران.

تامین مالی از شبکه بانکی

کمک به توجیه مالی پروژه از منظر سرمایه گذار

تامین مالی از صندوق توسعه ملی

ناکارآمد بودن **تسهیلات ارزی** برای توسعه زیرساخت و عدم تخصیص تسهیلات ریالی و مدت زمان ساخت تنفس و بهره برداری **۸ سال** است

امکان **سهامداری** صندوق توسعه ملی در صندوق پروژه و شرکت سهامی عام پروژه

عدم اشاره به سرمایه گذاری‌های در زیرساخت در اساسنامه صندوق توسعه ملی و نظام نامه‌ها

مشخص نبودن ساز و کار **توثیق عواید پروژه**

انواع ابزارهای تأمین مالی در بازار سرمایه

ابزارهای بدهی

انواع صکوک، سلف
و اوراق مشارکت

ابزارهای سرمایه ای

افزایش سرمایه

عرضه اولیه و
فروش سهام

تأسیس شرکت
سهامی عام پروژه

ابزارهای ترکیبی

انواع صندوق های
سرمایه گذاری
تأمین مالی

ابزارهای سرمایه ای

- ♦ افزایش سرمایه از محل سلب حق تقدم سهام: برای شرکت های در حال بهره برداری پذیرفته شده در بورس/فرا بورس امکانپذیر است که فقط مدل BOO می تواند این امکان را در دوره بهره برداری داشته باشد.
- ♦ عرضه اولیه و فروش سهام: فقط در ارتباط با مدل BOO و در دوره بهره برداری امکان پذیر است.
- ♦ تأسیس شرکت سهامی عام پروژه: در ارتباط با مدل BOO، با الزام حداقل ۲۰٪ پیشرفت پروژه قابل استفاده است.
- ♦ شرکت پروژه در انتهای قرارداد منحل می شود و در بازار سرمایه قابل قبول نیست.

♦ ابزارهای ترکیبی: انواع صندوق های سرمایه گذاری

ویژگی ها و محدودیت ها در استفاده از صندوق پروژه:

- کل پروژه اعم از زمین و مجوزها باید به تملک شرکت پروژه در آید.
- در حالت کلی، صندوق پروژه در انتهای ساخت و بهره برداری، می بایست در بازار سرمایه IPO شود.

در مدل های PPP فقط پروژه های BOO می توانند از این ابزار استفاده کنند.

اوراق بدهی قابل انتشار در دوره ساخت توسط شرکت پروژه که بخشی از پروژه آن در حال بهره برداری باشد

- ♦ اوراق اجاره: قابل استفاده در تامین زمین و ساختمان به شرط مالکیت زمین (BOO)، قابل استفاده برای تامین تجهیزات
- ♦ اوراق استصناع: قابل استفاده برای ساخت ساختمان ها به شرط مالکیت زمین (BOO)، و تجهیزات
- ♦ اوراق مرابحه: قابل استفاده در تامین زمین و ساختمان به شرط مالکیت زمین (BOO)، قابل استفاده برای تامین تجهیزات
- ♦ اوراق منفعت: قابل استفاده در کلیه مصارف ساخت به شرط مالکیت دارایی های تحت بهره برداری
- ♦ اوراق مشارکت: قابل استفاده برای ساخت پروژه
- ♦ اوراق سلف: قابل استفاده در کلیه مصارف ساخت

اوراق بدهی قابل انتشار در دوره بهره برداری توسط شرکت پروژه

- ♦ اوراق اجاره تامین نقدینگی: قابل استفاده در کلیه مصارف به شرط مالکیت دارایی های پشتوانه انتشار اوراق
- ♦ اوراق مرابحه: قابل استفاده در تامین مواد و کالای مورد نیاز برای سرمایه در گردش
- ♦ اوراق منفعت: قابل استفاده در کلیه مصارف به شرط مالکیت دارایی های تحت بهره برداری
- ♦ اوراق سلف: قابل استفاده در کلیه مصارف دوره بهره برداری

پیشنهادهای تسهیل کننده در استفاده از اوراق بدهی برای شرکت پروژه

- ♦ حل مشکل ماده ۵۵ قانون تجارت برای الزام انتشار اوراق برای شرکتهای که حداقل ۲ سال صورت مالی حسابرسی شده دارند که مطابق با شرایط شرکت پروژه نیست
- ♦ تعیین موعد پرداخت اولین نوبت سود اوراق در ابتدای دوره بهره برداری پیش بینی شده برای پروژه های در حال ساخت یا کمک دولت برای پرداخت سود
- ♦ ارائه تضمین قابل توثیق برای تعهدات دولت
- ♦ افزایش طول دوره عمر اوراق متناسب با جریان نقد دوره بهره برداری به جای کاهش مبلغ اوراق
- ♦ حذف شروط نسبت بدهی کمتر از ۹۰٪ و وجود جریان نقد عملیاتی مثبت در پروژه های در حال ساخت
- ♦ حذف شرط مالکیت زمین پروژه برای انتشار اوراق منفعت
- ♦ طراحی تبدیل ابزار بدهی به سهام و امکان افزایش دارایی های پروژه با نرخ تورم
- ♦ تدوین رویه مدون انتشار اوراق وکالت توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و حل مشکلات مالیاتی

چالش: موانع تامین مالی بخش خصوصی از نهادهای مالی و صندوق توسعه ملی در پروژه‌های مشارکتی

اقدامات

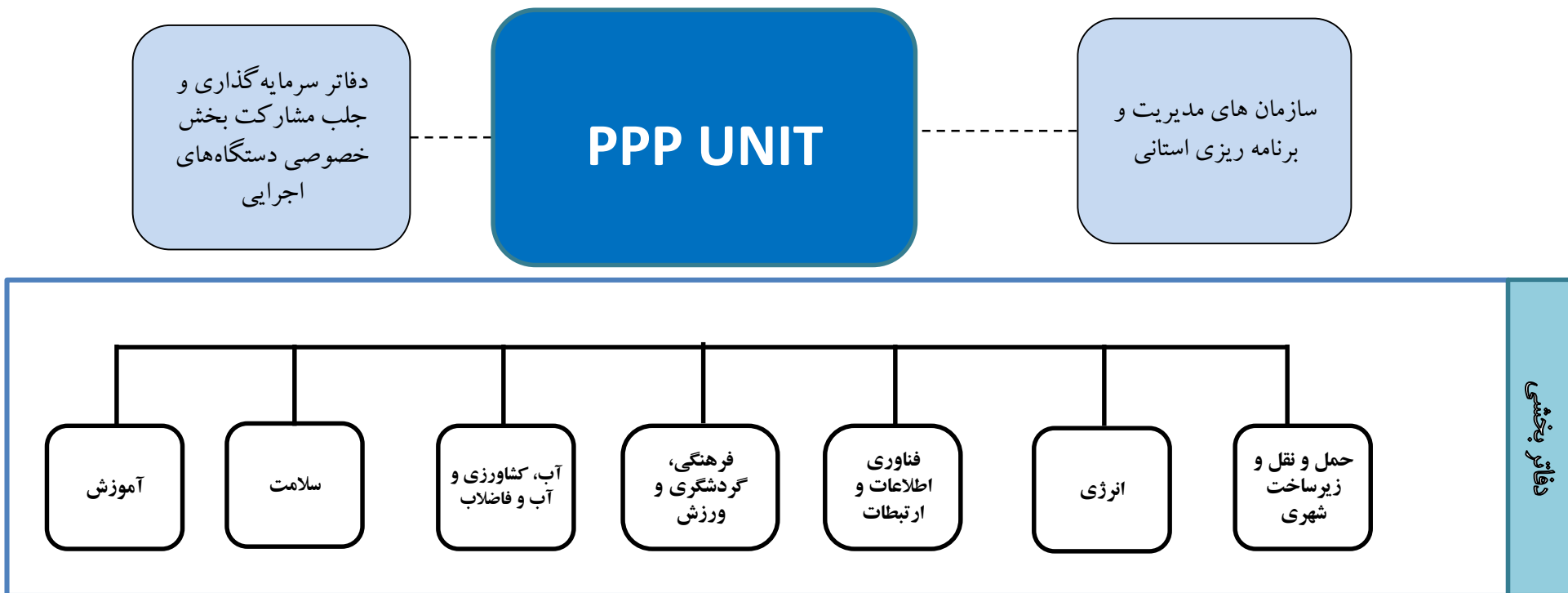
بازار سرمایه - تدوین ابزار اختصاصی برای پروژه‌های مشارکتی (بدون انتقال مالکیت)، اصلاح ضوابط صندوق پروژه و ابلاغ دستورالعمل اختصاصی توسط سازمان بورس

شبکه بانکی - استفاده اهرمی از منابع بودجه برای کمک به طرح‌ها

اولویت اختصاص فاینانس به طرح‌های مشارکتی و تبدیل فاینانس به سرمایه‌گذاری مشترک

شورای راهبری مدیریت سرمایه‌گذاری و توسعه مشارکت بخش خصوصی

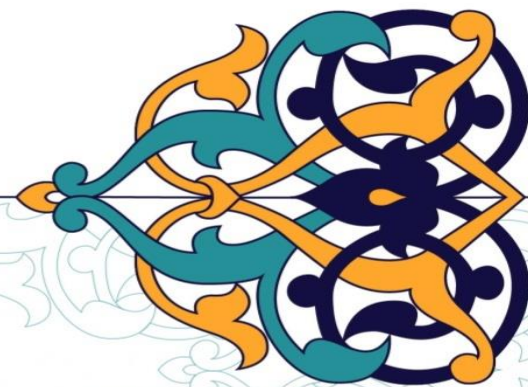

ایجاد ساختار ماتریسی واحد مشارکت با امورهای بخشی، انتخاب معاون یا رئیس گروه و امضاء حکم توسط ریاست سازمان

وضعیت فعلی واحدهای مشارکت بخشی

- ❖ **حمل و نقل:** دفتر سرمایه‌گذاری وزارت راه و شهرسازی زیر مجموعه معاونت برنامه ریزی وزارت راه و شهرسازی
- ❖ **انرژی (وزارت نیرو):** دفتر تامین مالی شرکت توانیر (غیرفعال)، **دفتر توسعه مشارکت شرکت ساتبا،** معاونت برنامه‌ریزی شرکت برق حرارتی (غیرفعال)
- ❖ **انرژی (وزارت نفت):** مدیریت کسب و کار و سرمایه‌گذاری شرکت نفت، مدیریت کسب و کار و سرمایه‌گذاری شرکت گاز (غیرفعال)
- ❖ **آب:** مدیریت سرمایه‌گذاری شرکت مدیریت منابع آب ایران (ایجاد نشده است)
- ❖ **آب و فاضلاب:** دفتر تجهیز منابع مالی و گسترش مشارکت شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور
- ❖ **کشاورزی:** وزارت جهاد کشاورزی (ایجاد نشده است)
- ❖ **ارتباطات و فناوری اطلاعات:** وزارت ارتباطات (ایجاد نشده است)
- ❖ **سلامت:** مرکز مشارکتهای اقتصادی وزارت بهداشت و درمان (غیرفعال)
- ❖ **میراث فرهنگی و گردشگری:** صندوق احیاء و مرمت بناهای تاریخی
- ❖ **آموزش:** دفتر مشارکت در وزارت علوم و وزارت آموزش و پرورش (ایجاد نشده است)
- ❖ **ورزش:** دفتر مشارکتهای اقتصاد ورزش در وزارت ورزش و جوانان (غیر فعال)

پروژه های قابل مشارکت در برنامه ۱۴۰۴

طراحی الگوهای مشارکتی (Tailor made Based)

• پیش‌بینی اقتضائات متناسب با پروژه • ایجاد انعطاف در شرایط مشارکت • ارائه حمایت‌های مالی • آزادسازی قیمت برای محصول پروژه • امکان خرید کالا و خدمات پروژه • ارائه تضامین لازم • ارائه مشوق‌های کارآمد متناسب با پروژه • امکان تغییر کاربری	میراث فرهنگی و گردشگری
	سلامت
	ورزش
	فرهنگی و هنری
	آب
	کشاورزی
	آب و فاضلاب
	انرژی
	آموزش عالی
	آموزش عمومی و فنی و حرفه‌ای
	حمل و نقل
	رفاهی کارگران و بنیاد شهید
	ارتباطات و فناوری اطلاعات
	صنعت و معدن

پروژه های قابل مشارکت شناسایی شده در سال ۱۴۰۴

معاونت	امور	تعداد پروژه قابل مشارکت
فنی، امور زیربنایی و تولیدی	امور آب، کشاورزی و محیط زیست	۵۵
	امور انرژی	۳۳
	راه و ترابری	۲۶
	عمران شهری	۳
	امور صنعت، معدن، بازرگانی و ارتباطات	۱۱
معاونت زیربنایی و تولیدی		۱۲۸
علمی، فرهنگی و اجتماعی	امور آموزش عالی، تحقیقات و فناوری	۱
	امور آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه ای	۳
	امور سلامت و رفاه اجتماعی	۱۹
	امور عمومی، قضایی، دفاعی و امنیتی	۰
	امور فرهنگ، گردشگری و ورزش	۱۸۶
معاونت علمی، فرهنگی و اجتماعی		۲۰۹
جمع کل		۳۳۵

پروژه‌های صنعت برق

عنوان طرح	عنوان پروژه
نیروگاه برق آبی کوچک	گتوند - سوله دوکل
فشرده سازی و بهسازی پستهای توزیع برق	فشرده سازی و بهسازی پستهای توزیع استان تهران
نیروگاههای مقیاس کوچک تولید همزمان برق و حرارت	احداث ۱۰۰۰ مگاوات نیروگاه CHP
ایجاد فراسامانه ملی هوشمند اندازه گیری و مدیریت انرژی	پیاده سازی سیستم هوشمند اندازه گیری برای یک میلیون مشترک
احداث نیروگاه های خورشیدی و بادی	احداث ۱۱۵۰۰ مگاوات - (۸۵۰۰ مگاوات) نیروگاه خورشیدی و (۳۰۰۰ مگاوات نیروگاه بادی)
توسعه نیروگاه های بادی	احداث ۳۴ واحد توربین ۶۶۰ کیلووات با مجموع ظرفیت ۲۲,۴ مگاوات
احداث بخش بخار نیروگاه های سیکل ترکیبی (خصوصی)	نیروگاه های سلطانیه-زاگرس-خلیج فارس-گلستان-سمنان-خرمشهر-شهید کاوه
احداث ۲۳ واحد بخش بخار نیروگاههای سیکل ترکیبی (دولتی)	نیروگاههای گنو-شاهرود-ایران شهر-ماهشهر-ری-جنوب اصفهان-تهران-حافظ-زغال سنگ طبس-بندرعباس-نکا-رامین

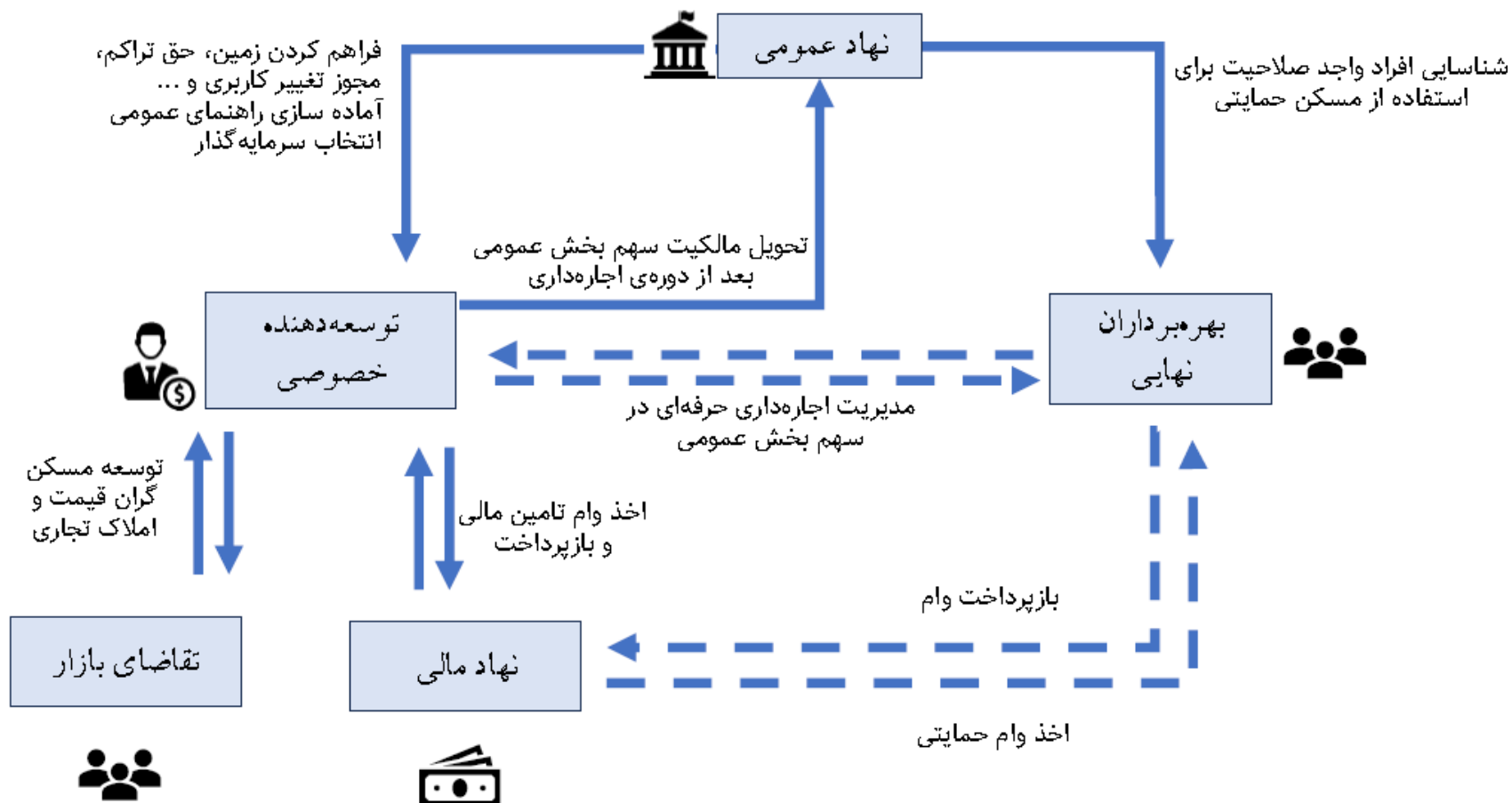
وزارت راه و شهرسازی

مولدسازی دارایی - ROT	تبدیل پایانه های بار به مراکز لجستیک
BOT	آزاد راه کمربندی پاکدشت
ROLT	آزادراه زنجان - تبریز و آزادراه تهران - زنجان، تهران - ساوه، تهران - قم و سایر آزادراههای دولتی
BLT	احداث راه آهن شیراز - بوشهر و خط آنتنی جهرم
BOT	برقی کردن راه آهن تهران - مشهد
BOLT	مسکن حمایتی با الگوی اجاره داری

ROO	تعمیر اساسی و بازسازی ۱۵۰ دستگاه لکوموتیو مسافری
ROO	تعمیر اساسی و بازسازی ۴۰۰ دستگاه لکوموتیو باری
ROT	بهره برداری بلندمدت قطارهای حومه ای
BOT	۲۰۰ کیلومتر خطوط فرعی و خطوط صنعتی و تجاری
BLT	رفع گلوگاههای ظرفیتی محور راه آهن بافق - سنگان
BOT	دهکده لجستیک شیراز، همدان و زنجان

مشارکت با بخش خصوصی و اجاره داری سهم بخش عمومی (بند الف ماده ۵۴ قانون برنامه هفتم)

□ مدل پیشنهادی: توسعه مختلط مسکن مبتنی بر زمین دولتی (DBFOM)

پروژه‌های توسعه منابع آب

تکمیل مطالعات و اجرای ساماندهی آبهای سطحی جنوب تهران با مشارکت هفتاد درصدی بخش غیر دولتی

مطالعه و اجرای سامانه جایگزین انتقال آب شرب استان های البرز و تهران از سد طالقان - به نسبت ۱۳ درصد منابع عمومی و ۸۷ درصد منابع داخلی

آبرسانی از سد طالقان به ۱۴ شهر شمالی استان قزوین و روستاهای مسیر - به نسبت ۳۰٪ منابع عمومی و ۷۰٪ سایر منابع

ساختمان سد پلرود

سد مخزنی تنگ سرخ بشار (به نسبت ۴۵ درصد منابع عمومی و ۵۵ درصد سایر منابع)

ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی آیدوغموش

ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی البرز

ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی سهند

ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی رئیسعلی دلواری

مطالعه و اجرای سامانه های انتقال و شبکه آبیاری و زهکشی مناطق گرمسیری (به نسبت ۱۵ درصد منابع عمومی و ۸۵ درصد سایر منابع)

ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی گلورد

ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی سبلان

پروژه‌های زیرساخت آب و فاضلاب

- تعداد ۳۵ پروژه شناسایی شده
- کاهش تعهدات ۱۹ همتی خرید تضمینی در سال آینده از طریق اصلاح ساختار طرحهای نمک زدایی سامانه‌های نمک‌زدایی در حال بهره‌برداری، ایجاد خودگردانی و کاهش تعهدات خرید تضمینی قراردادهای منعقد شده، از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب، نسبت به ایجاد و توسعه شبکه‌های منتهی به ایستگاه‌های برداشت آب اقدام نموده و آب تولیدی از سامانه‌های نمک‌زدایی از طریق ایستگاه‌های مذکور به مردم عرضه نماید. امکان فروش آب تولیدی توسط سرمایه‌گذاران به بخش غیر شرب با اولویت صنعت و با قیمت توافقی را جهت خودگردانی بخش شرب سامانه‌های یاد شده ایجاد نماید. تعهدات خرید تضمینی، از طریق واگذاری دارایی‌های شرکت‌های تابعه و از محل فروش آب شرکت‌های تابعه استانی تامین می‌شود.
- طرحهای کاهش هدر رفت آب شهری
- بهره‌برداری بلندمدت ۲۰ پروژه در حال بهره‌برداری تصفیه خانه

پروژه های عمران شهری

تاسیسات پردازش پسماند مشهد

۲۰۰ دستگاه اتوبوس شهری

قطار پردیس

پروژه‌های بیمارستانی

احداث بیمارستان آموزشی جایگزین شریعتی و روزبه تهران

احداث بیمارستان آموزشی جایگزین کرج

احداث بیمارستان جایگزین امام خمینی (ره) تنکابن

احداث بیمارستان در اسلام شهر تهران

احداث بیمارستان نجف آباد

مطالعه و احداث بیمارستان سوختگی تهران

نوسازی بیمارستان جایگزین اکباتان همدان

توسعه ساختمان بیمارستان فارابی

تکمیل بیمارستان یا زهرا (س) دزفول (۵۰ درصد از محل منابع عمومی و ۵۰ درصد سایر منابع)

احداث بیمارستانهای جایگزین آموزشی بندرعباس و آموزشی مادران و کودکان بندرعباس

احداث بیمارستان آموزشی جایگزین شهدای هفتم تیر شهر ری

احداث بیمارستان آموزشی جایگزین عشایر خرم آباد

احداث بیمارستان آموزشی جایگزین فاطمه الزهرا (س) بوشهر

احداث بیمارستان آموزشی جایگزین فیروزگر

احداث بیمارستان آموزشی رشت

احداث بیمارستان آموزشی ساری

احداث بیمارستان آموزشی نیشابور

احداث بیمارستان جایگزین امام خمینی تهران

احداث بیمارستان ۱۶۰ تختخوابی مرودشت

پروژه‌های مرتبط با ارتباطات

ارتقاء ظرفیت ترانزیت پستی و ایجاد هاب لجستیک پستی

در اجرای جزء ۵ بند د ماده ۴۸ قانون برنامه هفتم - ایجاد سکوی ملی شبکه توزیع کالا و محصولات از طریق توسعه سامانه های ارائه خدمات نوین و بسترهای ارتقاء ظرفیت پستی

در اجرای بند الف ماده ۱۰۷ قانون برنامه هفتم - زیرساخت خدمات ابری دولت هوشمند

تامین دسترسی و اتصال به اینترنت فیبر نوری (- FTTH) بند الف ماده ۶۵ قانون برنامه هفتم - اتصال ۲۰۰۰۰ مدارس دوره دوم، ۵۰۰۰ شرکتهای دانش بنیان، ۱۰۰۰ بیمارستان

مرکز پردازش سریع (HPC) و آزمایشگاه‌ها - مرکز داده پردازش سریع گرافیکی خیام و آزمایشگاه هوش مصنوعی و علم داده

در اجرای بند الف ماده ۱۰۷ قانون برنامه هفتم - ایجاد و توسعه سه مرکز داده

طراحی و راهبری سامانه های مشترک در واحدهای ستادی و شرکتهای و موسسات دولتی - در اجرای بند ت ماده ۱۰۷ قانون برنامه هفتم - پیاده سازی سامانه مرتبط

ارائه خدمات ارتباطات بین الملل - در اجرای بند ث ماده ۶۵ قانون برنامه هفتم - تشکیل شرکت ارتباطات بین الملل با مشارکت بخش غیردولتی

ایجاد، توسعه و تامین بسترهای ارائه خدمات فضایی

پروژه های نفت، گاز و پتروشیمی

احداث خطوط لوله انتقال نفت و گاز

احداث ایستگاههای تقویت فشار گاز و تلمبه‌خانه‌های نفت خام

احداث واحدهای ذخیره‌سازی نفت خام و گاز طبیعی

نگهداری و تعمیرات و نوسازی خطوط انتقال نفت خام و گاز

نگهداری و بهره‌برداری از تجهیزات دوار

نوسازی، بازسازی و بازآرایی تجهیزات دوار از جمله توربین‌ها، کمپرسورها و پمپ‌های فرآیندی

نوسازی و تعمیرات تأسیسات دریایی و اسکله‌های نفتی و گازی

تامین خدمات شناوری مورد نیاز صنعت نفت در قالب قراردادهای BOO.

فرآورش نفت خام

تعمیر و نوسازی تجهیزات و تأسیسات فرآیندی در جمله کارخانجات تولیدی نفت خام، پالایشگاه‌ها، واحدهای فشارافزایی و سایر موارد در قالب

تولید همزمان برق و آب شیرین در جزایر نفتی و مناطق عملیاتی

پروژه ۱) از عسلویه تا میاندوآب به همراه انشعاب لرستان و انشعاب مهاباد) و پروژه ۲) (انشعاب دنا و همدان)

پروژه‌های قابل مشارکت: زیرساخت‌های مرتبط با گردشگری

- پروژه‌های این بخش جذابیت مناسبی برای مشارکت دارند حدود ۲۰ پروژه شناسایی شده است
- ولی بعلت مشکلات ساختاری و نهادی در وزارت مربوطه اقدامات مناسبی انجام نشده است.

پروژه‌های فرهنگی و هنری

- با توجه به توجیه ضعیف مالی این پروژه ها برای بخش خصوصی، می توان با ایجاد تاسیسات جانبی اقتصادی و ارائه تسهیلات ارزان قیمت، جذابیت لازم برای بخش خصوصی ایجاد نمود. پروژه این بخش را می توان به شهرداری ها و سایر نهادهای غیردولتی واگذار نمود.
- ۳۳ پروژه شناسایی شده است

پروژه‌های مجتمع های ورزشی

- ۱۳۲ پروژه شناسایی شده است
- در پروژه‌های شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی در این بخش نیز می‌توان با تغییر کاربری و استفاده از یارانه سود تسهیلات با سرعت بیشتری پروژه‌ها را واگذار نمود
- با توجه به تعداد پروژه‌های این بخش، ضروری است تدوین گزارش‌ها و برگزاری فراخوان‌ها با سرعت بیشتری اجرایی شود و نهادسازی لازم صورت گیرد

پروژه‌های قابل مشارکت: پروژه‌های زیرساخت آموزشی و رفاهی جانبی

- در زمینه واگذاری واحدهای رفاهی – تفریحی وابسته اقدام خاصی صورت نگرفته است.
- مدارس با مدل BLT
- ۱۱۰ پروژه فنی و حرفه ای شناسایی و در حال تدوین اسناد می باشند

بهبود فضای کسب و کار بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های زیرساختی

و ارائه خدمات بخش عمومی

استقرار چهارچوب مناسب و موثر برای تضمین رعایت منافع بخش عمومی در

استفاده از منابع ملی و حفظ منافع بخش خصوصی بصورت بلندمدت در زیست بوم

مشارکت عمومی – خصوصی

تأثیر گذاری واحد PPP

- ❖ واحد PPP به تنهایی نمی تواند جایگزین نیاز به تعهد اجرایی قوی در بالاترین سطح اجرایی و انجام اصلاحات گسترده برای حل مسائل حاکمیتی زیرساختی باشد.
- ❖ توسعه یک چهارچوب PPP باید با استراتژی و اصلاحات بخشی همراه باشد تا از تأثیر گذاری و ایجاد انگیزه به ویژه در مورد وزارتخانه ها و دستگاه های اجرایی اطمینان حاصل شود.